

Christa W. Anbeek en Ada de Jong: 'De berg van de ziel' Een persoonlijk essay over kwetsbaar leven. Uitgeverij Ten Have, Utrecht 2013 ISBN 9789025902834 (Ongeluk/Rouw/AG/1) Zie ook: www.uitgeverijtenhave.nl

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Christa Anbeek en Ada de Jong schrijven in dit boek over hun grote persoonlijke verliezen en de levensvragen die dat bij hen oproept. Ada de Jong verloor in 2008 haar man en drie kinderen die verongelukten tijdens een vakantie waarbij zij de Italiaanse Mont Dolent afdaalden. Ze was zelf op een paar honderd meter voor de top op hen blijven wachten. Christa Anbeek verloor twee jaar daarvoor haar partner in de bergen in Spanje en op jonge leeftijd haar ouders en broer. Ze stelde Ada voor samen een nieuwe beklimming te beginnen, aan de *De berg van de ziel* en dat is dit boek geworden.

In het boek tasten ze belangrijke levensvragen af als: Wie ben je als er geen ander meer is? Hoe stijgt je boven je verdriet uit? En wat is verantwoordelijkheid als je ervan doordrongen bent hoe kwetsbaar het leven is? Deze 'oervragen' komen van de theologie, maar Anbeek en de Jong zoeken naar antwoorden op hun persoonlijke levensvragen zonder aan een religie gebonden te zijn.

Over de schrijfster:

Christa Anbeek (1961) is universitair docent Levensbeschouwelijke Reflectievaardigheden en boeddhisme aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Ze schreef verschillende boeken over de zoektocht naar de diepere zin van leven en dood, waaronder het succesvolle *Overlevingskunst; Leven met de dood van een dierbare* (2010). Zie ook: www.overlevingskunst-anbeek.nl

Ada de Jong (1958) is zelfstandig ondernemer. Ze biedt haar diensten aan als onder meer manager, coach, trainer en verpleegkundige. Zie ook: www.adadejong.nl

Korte Beschrijving:

In het boek komen beide schrijfsters terug op hun persoonlijke verliezen. Ada de Jong zocht steun en troost in boeken, muziek en vrienden nadat ze haar gezin verloren had. Ze las het boek *Overlevingskunst* van Christa Anbeek en was zodanig onder de indruk van wat ze las, dat ze haar besloot te mailen. Ze ontmoetten elkaar, herkenden veel in elkaar en begonnen aan het schrijven van dit boek.

De hoofdstukken hebben de volgende titels :Inleiding: **Berg van de ziel**
1.Prolegomena/**Waar we zijn, waar we naartoe gaan** 2. God/**Van ultiem belang** 3.Schepping/ **De natuur die wij zijn** 4. De mens: waarde en ellende/**De mens** 5. Christologie: verzoening/ **Het is zoals het is** 6. Pneumatologie: De Heilige Geest/ **Luchtigheid** 7. Ecclesiologie: de gemeenschap van (on) volmaakten/**Gebroken gemeenschap** 8. Eschatologie: De laatste dingen/ **Toekomst?**
Duidelijk blijkt daaruit hoe zij de christelijke geloofsleer gebruiken om de menselijke 'oervragen' waar zij mee geconfronteerd worden aan de kaak te stellen.

Hun eigen ervaringen zijn leidraad bij het zoeken naar antwoorden op existentiële levensvragen. Ze zoeken bij filosofen en theologen als Martha Nussbaum, Michel Foucault, kijken naar kunstenaars als Tolman, luisteren naar muziek. Steeds komen ze terug op persoonlijke ervaringen verbonden aan de zoektochten naar antwoorden op levensvragen waar ze over nadenken; hoe vind je nieuw houvast in het leven na zulke zware verliezen? Wat kan je omgeving bieden en hoe reageer je daar op? Hoe vind je een nieuw evenwicht? Wie ben je na zo'n ervaring? Deze zoektocht naar de weg omhoog levert veel inzichten en ook nieuwe vragen op. Antwoorden op deze vragen zijn nu eenmaal niet zo simpel.

Wat viel op:

Veel. Zeker ook de opbouw van het boek: de beide schrijfsters komen om beurten aan het woord, maar lichten niet toe wie wát heeft geschreven; dat laten ze aan de verbeelding van de lezer over. Soms ben je er nieuwsgierig naar, maar het geeft het boek ook een meerwaarde: samen vertellen over kwetsbaar bestaan en antwoorden op vragen zoeken, kan elkaar versterken.

Het is indrukwekkend om te lezen wat personen die zoveel verloren hebben zich afvragen en wat hen steunt. Natuurlijk ook hoe reacties uit de omgeving van beide vrouwen waren na hun persoonlijke verliezen in een kwetsbaar bestaan. Wat hielp was bijvoorbeeld een vriend die, op dezelfde dag in de week, met dezelfde kleren aan, op dezelfde stoel ging zitten, en waar Ada de Jong alles tegen mocht zeggen.

Vreemd was dat mensen die zich ineens goede vrienden voelden.

Mooi om te lezen is hoe boeken, muziek of kunst en ook gebeurtenissen kunnen troosten of juist uitdagen om eigen meningen en standpunten te vormen.

Opvallend vond ik ook dat Ada de Jong op een gegeven moment schrijft dat ze, als ze werkelijk contact wilde houden met een persoon die ze leerde kennen, ze niet meteen het hele verhaal moest vertellen, omdat dat teveel kan zijn. Een mooi boek, dat ook anderen aan het denken zet en troost kan leveren.

Citaten: Pag.63: 'Als een vrouw in Kirgizië een gehandicapt kind krijgt, is het haar schuld. Ze zal wel iets verkeerd gegeten, gedaan of gedacht hebben waarvoor ze wordt gestraft. Die onrechtvaardigheid maakt mij woedend. Zeker als daar een religieus tintje aan wordt gegeven. De straf van God. Schuld.'

Pag.135: 'De week daarna heb ik mijn gezin begraven en mezelf erbij. Zo voelde dat. Wat van mij overbleef was een pijnlijke kern met zintuigen. Armen, benen en huid leken weg. Een pijnlijk voelen en weten bleef over. Het thuis zijn bij mezelf was ook kwijt. Ik moest mezelf opnieuw uitvinden. De eerste dagen speelde dat niet. Er was geen logische manier van denken. Alleen denken en voelen. Muziek maakte de dag en de nacht dragelijk. Echt slapen deed ik niet.'

Pag.165: 'Het was ingewikkeld dat veel mensen na het ongeluk vonden dat ze een bijzondere band met mij hadden.'

Pag.166: 'Daar werd me duidelijk dat ik bij mensen met wie ik wel een relatie op wil bouwen niet plotseling het hele verhaal op tafel moet leggen.'

Pag.214: 'Ze waren er weer bijna allemaal, de vrienden van Mark. De vierde verjaardag waar hij zelf niet meer bij is. De eerste keer was voor iedereen ongemakkelijk.'

Pag.217: ‘De eerste drie jaar heb ik gevoeld en gezegd dat ik geen toekomst had. Ik kon buiten heel praktische dingen niet over een korte periode heen kijken. Dat was te eng.’

Pag.232: ‘Als ik terugkijk op de afgelopen jaren is er veel waar ik ondanks mijn verdriet met plezier aan denk. (...) En toch heb ik niet het gevoel dat het goed gaat komen met mij. Ik ben zo ontworteld geraakt dat ik niet meer echt kan aarden. Mijn echte leven is voorbij.’

Recensie/Extra:

‘Een onbevangen, fijnzinnig verslag van een zoektocht naar inzicht en uitzicht. Dit is denken zonder dieptevrees.’ – Désanne van Brederode

[http://www.remonstranten.org/site/?page=nieuw op de site](http://www.remonstranten.org/site/?page=nieuw_op_de_site)
Lees ook een interview met beide auteurs in de AdRem van april 2013.

[http://pauwenwitteman.vara.nl/Fragment-detail.1548.0.html?tx_ttnews\[backPid\]=116&tx_ttnews\[tt_news\]=29752&cHash=754611a9fee68a39045d4cd24454960b](http://pauwenwitteman.vara.nl/Fragment-detail.1548.0.html?tx_ttnews[backPid]=116&tx_ttnews[tt_news]=29752&cHash=754611a9fee68a39045d4cd24454960b)

<http://www.eo.nl/radio/ditisdezondag/aflevering-detail/dit-is-de-zondag-598c7d1b5a/>

<http://www.eo.nl/geloven/nieuws/item/ik-stond-meteen-in-de-modus-van-overleven/>